IV

(Tiedotteet)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA VIRASTOJEN TIEDOTTEET

NEUVOSTO

Neuvoston päätelmät 19 päivänä marraskuuta 2010 kestävää kehitystä edistävästä koulutuksesta

(2010/C 327/05)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

OTTAA HUOMIOON:

EU:n kestävän kehityksen strategian, joka hyväksyttiin ensin Göteborgissa vuonna 2001 ([1]) ja jota myöhemmin tarkasteltiin uudelleen vuosina 2006 ja 2009 ([2]) ja joka muodostaa puitteet pitkän aikavälin visiolle kestävyydestä, jossa talouskasvu, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja ympäristönsuojelu tukevat toisiaan ja jossa korostetaan koulutuksen keskeistä asemaa edellytyksenä käyttäytymismuutosten edistämiselle ja kestävän kehityksen saavuttamiseen tarvittavien keskeisten valmiuksien antamiselle kaikille kansalaisille.

YK:n kestävää kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmenen (2005–2014), jonka tavoitteena on ottaa kestävän kehityksen periaatteet, arvot ja käytännöt huomioon kaikissa koulutukseen ja oppimiseen liittyvissä näkökohdissa ([3]), ja kestävää kehitystä edistävästä koulutuksesta Bonnissa vuonna 2009 järjestetyn UNESCOn maailmankonferenssin, jonka loppupäätelmissä oltiin yhtä mieltä siitä, että investoiminen tällaiseen koulutukseen on investoimista tulevaisuuteen ja joissakin tapauksissa suorastaan välttämätöntä ([4]).

Elinikäisen oppimisen avaintaidoista 18 päivänä joulukuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksen ([5]), jossa jäsenvaltioita kehotetaan varmistamaan, että kullakin kansalaisella on avaintaidot mukautua joustavasti muuttuvaan maailmaan, jossa kaikki asiat ovat keskinäisessä yhteydessä. Kahdeksan määritettyä avaintaitoa täydentävät toisiaan, ja niitä tukevat sellaiset taidot kuin kriittinen ajattelu, ongelmanratkaisu, luovuus, aloitteellisuus ja päätöksenteko, jotka ovat kaikki olennaisen tärkeitä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tässä yhteydessä erityisen tärkeitä ovat perustaidot luonnontieteiden ja teknologian aloilla sekä sosiaaliset ja kansalaistaidot.

Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet (ET 2020) ([6]), joissa korostetaan, että koulutuksella on erittäin merkittävä tehtävä pyrittäessä vastaamaan niihin moniin sosioekonomisiin, demografisiin, ympäristöön liittyviin ja teknologisiin haasteisiin, jotka ovat Euroopan ja sen kansalaisten edessä nyt ja tulevina vuosina.

Työllisyys- ja kasvustrategian *Eurooppa 2020* ([7]), jonka tavoitteena on muuttaa EU älykkääksi, kestäväksi ja osallistavaksi taloudeksi, jossa työllisyys, tuottavuus ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus ovat korkealla tasolla ja jossa korostetaan, että koulutus voi tukea merkittävästi näiden tavoitteiden saavuttamista.

TIEDOSTAA, että:

1. Euroopan unioni kohtaa merkittävän määrän toisiinsa liittyviä haasteita 2000-luvun alussa, kuten maailmanlaajuisen rahoituskriisin taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset, ilmastonmuutos, vähenevät vesi- ja energiavarat, biodiversiteetin köyhtyminen, elintarviketurvaan kohdistuvat uhkat sekä terveysriskit.

2. Kaikilla Euroopan kansalaisilla olisi oltava jatkuvasti muuttuvassa maailmassa tarpeelliset tiedot, taidot ja asenteet, jotta he voisivat ymmärtää päivittäisiä haasteita ja ongelmia ja elää niiden kanssa ottaen asianmukaisesti huomioon ympäristöön kohdistuvat, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja taloudelliset vaikutukset sekä kantaa osansa globaalista vastuusta.

([1]) Eurooppa-neuvoston päätelmät, 15.–16. kesäkuuta 2001 (asiak. 200/01).
([2]) Asiak. 10917/06 ja 16818/09.
([3]) www.unesco.org/eu/esd
([4]) www.esd-world-conference-2009.org
([5]) EUVL L 394, 30.12.2006.
([6]) EUVL C 119, 28.5.2009.
([7]) Eurooppa-neuvoston päätelmät, 25.–26.3.2010 (EUCO 7/1/10 REV 1).

3. Vuonna 2010 julkaistussa raportissa *Skills for Green Jobs* [1] korostetaan, että kaikissa tulevissa työpaikoissa on edistettävä resurssitehokkuuden jatkuvaa parantamista ja että vähähiilisen talouden kehittäminen riippuu enemmänkin olemassa olevien taitojen parantamisesta ja kestävää kehitystä koskevien näkökohtien huomioon ottamisesta oppimisen aloilla kuin erityisten "vihreiden taitojen" edistämisestä.

4. Kestävää kehitystä edistävä koulutus elinikäisen oppimisen näkökulmasta on olennaisen tärkeää kestävän yhteiskunnan saavuttamisen kannalta, joten se on toivottavaa virallisen koulutuksen kaikilla tasoilla kuten myös epävirallisessa oppimisessa ja arkioppimisessa.

PAINOTTAA, että:

1. Kestävää kehitystä edistävä koulutus voi merkittävästi tukea sekä EU:n kestävän kehityksen strategian että uuden *Eurooppa 2020* -strategian onnistunutta täytäntöönpanoa.

2. Kestävää kehitystä edistävän koulutuksen tärkein tehtävä on antaa yksilöille ja ryhmille ne tiedot, taidot ja asenteet, joita tarvitaan tietoisten valintojen tekemiseksi sellaisen maailman aikaansaamiseksi ja ylläpitämiseksi, jota sekä nykyiset että tulevat sukupolvet pitävät soveliaana elää ja tehdä työtä. Oppilaitokset, paikallisyhteisöt, kansalaisyhteiskunta ja työnantajat ovat kaikki avainasemassa kehitettäessä ja edistettäessä tällaisia taitoja.

3. Kestävää kehitystä edistävässä koulutuksessa on pohjimmiltaan kyse siitä, miten miellämme monimutkaisen maailmamme ja kuinka käyttäydymme. Siinä edistetään arvoja, periaatteita ja käytäntöjä, joilla ihmisiä autetaan vastaamaan tehokkaasti ja luottavaisesti tämänhetkisiin ja uusiin haasteisiin. Sen vuoksi se vaikuttaa koulutukseen sen kaikilla tasoilla ja mahdollisesti niin, että kestävä kehitys yhtenä opetussuunnitelman oppiaineena ei riitä.

4. Kestävyydellä voi olla merkittävä asema kansallisissa elinikäisen oppimisen strategioissa, ja sitä voidaan hyödyntää laadun parantamiseksi koulutuksen kaikilla tasoilla.

KATSOO, että:

1. Koulutus on välttämätöntä kestävämmän Euroopan ja maailman aikaansaamiseksi. Kestävää kehitystä edistävää koulutusta olisi pidettävä keskeisenä elinikäisen oppimisen prosessissa, ja se olisi tarvittaessa sisällytettävä koulutuksen kaikkiin tasoihin ja näkökohtiin, jotta vahvistettaisiin kansalaisten valmiuksia selviytyä välittömistä ennalta arvaamattomista ongelmista ja löytää niihin pitkän aikavälin ratkaisuja eri elämäntilanteissa.

2. Kestävän kehityksen kolmea peruspilaria, talous-, yhteiskunta- ja ympäristöpilaria, olisi käsiteltävä tasapuolisesti ja yhdennetysti.

3. Useissa jäsenvaltioissa kestävää kehitystä edistävä koulutus on jo osa ympäristöön, koko maailmaan, terveyteen, rauhaan, kansalaisuuteen, ihmisoikeuksiin, kuluttaja-asioihin, rahoitukseen ja kehitykseen liittyvää koulutusta, mikä luo pohjan kestävän kehityksen sisällyttämiselle elinikäiseen oppimiseen.

4. Olisi lisättävä yleisön tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja kestävää kehitystä edistävästä koulutuksesta ja sen ymmärtämistä.

5. Kestävää kehitystä edistävän koulutuksen olisi perustuttava arvopohjaiseen ja tieteidenväliseen oppimiseen, jossa edistetään systeemiajattelua ja sen opettamista ja kehitetään uusia tietoja, taitoja ja asenteita. Siinä olisi korostettava luovaa ajattelua, innovointia ja pitkäjänteisyyttä, varsinkin vastuutamme tulevia sukupolvia kohtaan. Kestävää kehitystä edistävä koulutus ei ole mikään erillinen oppiaine, vaan pikemminkin joukko sellaisia periaatteita ja arvoja kuin oikeudenmukaisuus, tasapuolisuus, suvaitsevaisuus, vaikuttavuus ja vastuullisuus [2], joita on välitettävä kaikessa opetuksessa yli oppiainerajojen. Kestävää kehitystä edistävä koulutus voi kehittää myös sellaisia taitoja, jotka edistävät työllistettävyyttä. Koska kestävään kehitykseen liittyviä taitoja hankitaan parhaiten henkilökohtaisten kokemusten kautta, oppimisprosessi olisi suunnattava mahdollisimman paljolti osallistavaan oppimiseen, toimintaan ja motivointiin.

6. Monitahoisuutensa ja kattavuutensa vuoksi kestävää kehitystä edistävä koulutus voi olla erityisen hyödyllistä oppijoiden oppiainerajat ylittävien avaintaitojen […] kehittämisessä.

7. Kestävää kehitystä edistävä koulutus olisi täytäntöönpantaessa räätälöitävä koulutuksen kullekin tasolle kulloinenkin tilanne huomioon ottaen. Esikoulussa voidaan aloittaa tukemalla lasten sellaisia perusarvoja, asenteita ja tietoja, joiden pohjalta kestävyyteen voidaan myöhemmin perehtyä syvällisemmin. Perus- ja alemman keskiasteen tasolla koulutuksessa voidaan keskittyä tietoisuuden lisäämiseen ja avaintaitojen kehittämiseen ja kestävää kehitystä edistävää koulutusta voidaan mukauttaa ottaen huomioon eri oppimisympäristöt ja -vaiheet. Ammatillisessa koulutuksessa ja korkea-asteen koulutuksessa olisi tehostettava kestävää kehitystä edistävää koulutusta ja keskityttävä kehittämään eri aloilla tarvittavia erityistaitoja ja -tietoja sekä käsittelemään sellaisia kysymyksiä kuin yksilöiden ja yhteisöjen vastuullinen päätöksenteko ja yritysten yhteiskuntavastuu.

8. Opettajakoulutukselle ja täydennyskoulutukselle olisi annettava keskeinen asema luotaessa näköaloja kestävää kehitystä edistävälle koulutukselle ja määriteltäessä sitä, kuinka konkreettisesti sitä olisi toteutettava kouluissa sekä ammatillisissa ja korkea-asteen oppilaitoksissa. Opettajat ja kouluttajat kohtaavat opetusaineestaan riippuen kaikilla opetuksen ja koulutuksen tasoilla lukuisia pedagogisia erityishaasteita opettaessaan kestävää kehitystä edistävän koulutuksen kaltaista oppiainerajat ylittävää ainetta ja tarvitsevat sen vuoksi asianmukaista koulutusta.

---

[1] Cedefop: *Skills for Green Jobs*, Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2010.

[2] Ks. Bonnin julistus, kohta 8 (http://www.esd-world-conference-2009.org/fileadmin/download/ESD2009_BonnDeclaration080409.pdf).

9. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan kehittäminen kestävää kehitystä edistävään koulutukseen voi auttaa hyödyntämään kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden motivaatiota ja sitoutumista, kehittämään heidän kriittistä ajatteluaan ja parantamaan heidän koulutustasoaan yleisesti. Oppilaitosten pitäisi kaikilla tasoilla pyrkiä itse olemaan kestäviä organisaatioita ja toimimaan roolimalleina sisällyttämällä kestävän kehityksen periaatteet toimintapolitiikkaan ja käytäntöön eli säästämällä energiaa, ottamalla rakentamisessa ja työskentelyssä huomioon luonnonvarat ja kehittämällä kestävä hankinta- ja kuluttajapolitiikka. Kouluympäristössä tämä edellyttää aktiivista osallistumista kaikilta sidosryhmiltä: koulujen johtajilta, opettajilta, oppilailta, johtokunnalta, hallinto- ja tukihenkilöstöltä, vanhemmilta, kansalaisjärjestöiltä, paikallisyhteisöltä ja yritysmaailmalta.

KEHOTTAA NÄIN OLLEN JÄSENVALTIOITA:

Toteuttamaan asiaankuuluvalla vastuutasolla – paikallisella, alueellisella tai kansallisella – asianmukaisia toimenpiteitä kannustaakseen kestävää kehitystä edistävän koulutuksen kehittämistä edelleen sekä sen täytäntöönpanoa ja sisällyttämistä koulutusjärjestelmiin kaikilla tasoilla epävirallisessa oppimisessa, arkioppimisessa ja virallisessa oppimisessa. Näihin toimenpiteisiin voi kuulua erityisesti seuraavaa:

a) Varmistetaan, että politiikka ja institutionaaliset, sääntely- ja toimintapuitteet tukevat kestävää kehitystä edistävää koulutusta, varsinkin, että

— kestävää kehitystä edistävästä koulutuksesta tulee kansalaisten henkilökohtaisen, yhteiskunnallisen ja ammatillisen kehityksen kehittämiseksi laadittujen kansallisten elinikäisten oppimisstrategioiden osatekijä,

— kestävää kehitystä edistävä koulutus sisällytetään tarvittaessa opetusohjelmiin,

— kestävyyden haasteisiin vastaamiseksi kehitetään ja pannaan täytäntöön tieteidenvälisiä ja oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja kaikilla koulutuksen tasoilla,

— edistetään ja tuetaan aktiivisesti kokonaisvaltaista lähestymistapaa kestävää kehitystä edistävään koulutukseen mm. poistamalla esteitä oppilaitoksilta, jotka pyrkivät käyttämään voimavarojaan kestävällä tavalla.

b) Opettajille, kouluttajille, koulujen henkilökunnalle ja koulujen johtajille annetaan tarpeelliset tiedot ja valmiudet, jotta he pystyvät edistämään kestävää kehitystä edistävän koulutuksen taustalla olevia periaatteita ja sisällyttämään ne opetus- ja hallintokäytäntöihinsä varsinkin

— lisäämällä opettajien, kouluttajien ja koulujen johtajien keskuudessa kaikilla opetus- ja koulutustasoilla tietoisuutta kestävää kehitystä edistävän koulutuksen merkityksestä sekä niistä hyödyistä, joita saadaan käyttämällä tätä erityisen hyödyllistä välinettä edistettäessä oppiainerajat ylittäviä avaintaitoja,

— varmistamalla alku- ja täydennyskoulutuksella, että opettajilla ja kouluttajilla on riittävät valmiudet opettaa kestävää kehitystä edistävään koulutukseen liittyviä monimutkaisia aiheita, ja varustamalla heidät asianmukaisilla ja ajantasaisilla välineillä ja oppimateriaaleilla kestävää kehitystä edistävää koulutusta varten,

— rohkaisemalla oppiainerajat ylittävää yhteistyötä saman oppilaitoksen opettajien välillä kestävää kehitystä edistävää koulutusta koskevien oppiainerajat ylittävien asioiden opettamisen ja oppimisen edistämiseksi,

— edistämällä verkottumista, mukaan lukien online-verkottumista, eri oppilaitosten opettajien kesken sen varmistamiseksi, että kestävää kehitystä edistävää koulutusta kehitetään jatkuvasti ja siitä vaihdetaan uusia ajatuksia,

— tukemalla yhteistyötä vanhempien, paikallisyhteisön ja kaikkien muiden asiaan liittyvien sidosryhmien kanssa sekä näiden ryhmien aiempaa aktiivisempaa osallistumista.

KEHOTTAA JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA OMAN TOIMIVALTANSA PUITTEISSA:

Tukemaan kestävää kehitystä edistävää koulutusta ja edistämään näitä neuvoston päätelmiä:

i) jatkamalla kestävää kehitystä edistävää koulutusta sekä EU:n kestävän kehityksen strategian että *Eurooppa 2020* -strategian yhteydessä,

ii) edistämällä kestävää kehitystä edistävän koulutuksen tutkimusta ja tietoa siitä varsinkin aloilla, joilla on vähän kokemuksia tai näyttöä, kuten ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen aloilla,

iii) edistämällä oppilaitosten välistä verkottumista kestävää kehitystä edistävän koulutuksen osalta, hyödyntämällä parhaalla mahdollisella tavalla olemassa olevia verkostoja ja tehostamalla kestävää kehitystä edistävää koulutusta koskevaa yhteistyötä kaikilla tasoilla luomalla kumppanuuksia mm. kannustamalla:

— kansallista ja rajatylittävää yhteistyötä koulujen kesken,

— kumppanuuksia oppilaitosten, yritysten ja/tai kansalaisjärjestöjen välillä,

— kestävää kehitystä edistävää koulutusta tutkivien verkottumista,

iv) tunnistamalla hyviä käytäntöjä www-sivuilla "*Knowledge System for Lifelong Learning (KSLLL)*" olevasta kestävää kehitystä edistävän koulutuksen koosteesta ja rekisteröimällä niitä kyseisille sivuille [1],

v) sisällyttämällä kestävää kehitystä edistävää koulutusta koskevat kysymykset elinikäisen oppimisen ohjelman ja muiden asiaankuuluvien nykyisten tai tulevien ohjelmien painopisteisiin,

vi) hyödyntämällä parhaalla mahdollisella tavalla Euroopan vapaaehtoistyön teemavuotta 2011 tavoitteena keskittyä kestävää kehitystä edistävään koulutukseen ja oppilaitosten, yritysten ja kansalaisjärjestöjen välisiin kumppanuuksiin sekä parhaiden käytäntöjen näkyvyyden parantamiseen tällä alalla tehtävässä vapaaehtoistyössä,

[1] www.kslll.net

vii) harkitsemalla kestävää kehitystä edistävän koulutuksen sisällyttämistä koulutusta koskevien strategisten puitteiden (ET2020) seuraavan kierroksen painopisteisiin.

PYYTÄÄ KOMISSIOTA:

Myötävaikuttamaan jäsenvaltioiden pyrkimyksiin tukea kestävää kehitystä edistävää koulutusta ja edistämään näitä neuvoston päätelmiä:

i) järjestämällä vertaisoppimistapahtumia kestävää kehitystä edistävän koulutuksen erityisistä näkökohdista, kuten opettajakoulutuksesta, kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta ja kumppanuksista kestävää kehitystä edistävää koulutusta varten, käsikirjan ja ohjeiden laatimiseksi oppilaitoksia ja opettajia varten,

ii) tehostamalla yhteistyötä muiden kansainvälisten instituutioiden, erityisesti UNESCOn ja UNECEn, kanssa kestävää kehitystä edistävän koulutuksen alalla.